

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőek

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

A református egyház feladata.

Ha a ker. vallás *hitbeli és erkölcsi* tanításait össze akarnám foglalni, azt legtalálébban e pár szóban fejezhetném ki: *szeretet által szolgáljatok egymásnak*. Ebben a pár szóban meg van mondva, hogy a ker. vallás nem elmélyedés az isten dolgainak titkaiba, nem üres szemlélődés, *hanem élet*. Mert a szeretet életet jelent. És ki van fejezve az is, hogy a keresztyén ember élete nem örökös imádkozás, vezeklés, hanem folytonos *szolgálat*. A ker. vallásnak ezt a mély és valódi jelentőségét a reformáció hozta napfényre. Megelőzőleg a vallás századokon át, el volt rejtve a zárdák és kolostorok poros falai közé, míg nem a reformáció vissza adta az emberiségnek.

Az a kérdés, hogy a ker. vallás közkinccse-e ma napság az emberiségnek és a világ élvezze-e annak áldásait. S kérhetjük méltán azt is, hogy éppen református egyházunk megteszi-e, e téren kötelességét? Hogy az embereknek van vallásuk és hisznek Istenben: azt készséggel elismerjük. De, hogy a vallás rájuk nézve *a világ világossága, az élet sója* volna: azt már nem állithatjuk. A vallás ma is, mint a reformáció előtt, jó részt *külsőségekben, üres ceremóniákban* áll: s valódi értékét nem ismeri a világ. Még mi reformátusok is, igen sokszor csak a templomba járásba helyezzük a vallást. Pedig az *imádkozás, az igehirdetés* csak egyik oldala a vallásos életnek, ettől azonban a valódi keresztyén élet és az apostól azon kívánalma, hogy *szeretet által* szolgáljunk: nagyon távol van. Mert tény az, hogy a ker. vallás felfogásában, istentiszteleti rendtartásunkban, egyház szervezetünkben: az őskeresztyén alapon állunk is és a bibliától semmiben el nem térünk:

de a Krisztus evangéliumának minden áldásait még nem tudtuk átvinni az életbe. A mi keresztyénségünk is inkább *elméleti*, mint *gyakorlati keresztyénség*.

Pedig, ha vissza tekintünk az első keresztyének és a reformátorok életére: azt tapasztaljuk, hogy náluk a ker. vallás valóban *élet* volt. Ugyanis, a keresztyénség rendkívüli hódítását nem a fényes szónoklatoknak köszönhetette: hanem a *könnyörületnek, a jótékonyágnak, a szeretetnek*. Mert, az első keresztyének a Mester példájából kiindulva, a hol nyomort, szenvedést, bánatot láttak: röktön ott voltak és segédelmet, vigasztalást nyújtottak. Ezt jelenti: *szeretettel szolgáljatok egymásnak!* Nagy Konstantint, hogy a ker. vallást államvallássá tette és maga is megtért: nem a fényes szónoklatok ragadták el, annálkevésbé az égen megjelent állítólagos kereszt: hanem a keresztyének hősi *bátorsága, önfeláldozó szeretete* és még ellenségeiknek is megbocsátó *igaz hite*.

Ezt az oldalát a keresztyénségnek még nagyon kevésbé ismeri a világ. Pedig mekkora a nyomor, mily nagy a szenvedés és milyen sok a bűnös ember! A református egyház hivatását akkor fogja betölteni, ha oda áll a *társadalmi élet* kopár mezejére és megkezdí a *könnyörülő szeretet munkáját*, első sorban saját hitének cselédein, aztán a szenvedő emberiség minden egyes tagján, mert a Krisztusban mindnyájan testvérek vagyunk.

Keresem, kutatom a jelenségeket: mi lehet az oka annak, hogy a református egyház a tiszta evangéliumi alapon áll: mégis, nem hogy hódítana, hanem tagjainak száma egyre csökken? E sajnos jelenségnek oka aligha nem az, hogy egyházunk még nem kezdette meg és *nem gyakorolja*

a keresztyén szeretet munkáit úgy, a mint azt kellene. Nagyon felvilágosodottak vagyunk: de kevésbé könyörületesek; lehet nagy a hitünk: de még nem elég nagy a szeretetünk. Dicsekszünk függetlenségünkkel s büszkén tekintünk multunkra: de tétlenül nézzük, hogy a dicső ősök alkotásai megsemmisülnek s a szabad egyház egyes tagjai odadobják magukat a hóditó oroszán karmai közé. Pedig minden egyes hívünk elvesztével: egy magyar ember vesz el, s egy tégladarab esik ki a magyar nemzeti állam nagy épületéből.

Tartsunk össze, értsük meg egymást, rázzuk le a közönyösség jéghideg kérgét és kezdjük meg a keresztyén szeretet nagy munkáját: akkor mienk a jövő. E munkában Isten lesz velünk s ha Isten velünk: kicsoda ellenünk?

Vajda Ferencz.

Feltámadás.

A kik halálra hurczolának,
Édes Megváltóm, Jézusom,
S ocsmány szitkot szórva utánad,
Kisérték végső utadon;
A kik keresztre feszítettek,
Kiáltozva: Szállj le, ha tudsz, —
Söpredéki az embereknek,
Nektek a gazok sorsa jut!

Mert dicsőséggel, égő fényben
Föltámad az Isten fia,
És csodálják, meghatva mélyen,
Kikért meg kelle halnia;
S mig szavára új élet támad,
S hisznek, mert látnak a vakok, —

A ti sorsotok csak gyalázat,
Kik reá halált mondtatok!

Oh, nagy világnak Messiása!
Tán ott valál a legnagyobb
A Galgotán, halálra válva,
Mig a tömeg szidalnazott.
Ott nagy szived ült győzedelmet,
Melynek hite szent és csodás,
S vallásod, mely világra terjed,
Ez az — örök feltámadás!

Feltámadás! Hiszek tebenned:
Odaborulsz lelkem fölé,
Mint fa, mely vihartol nem senyved,
Mert Krisztus vére öntözé...
Hiszem: igazság diadalját,
Szeretet örök életét,
Hiszem, hogy ott fenn számba tartják,
Ki mások rontására vét!

Nézzetek rá a Golgotára,
Kiknek sorsotok szolgaság, —
Feltámadás jön a halálra,
Meváltozik a nagy világ!
S nektek, kiket ezernyi átok
Kisért, a merre visz az út, —
Jézus ellenségei valátok,
Nektek a gazok sorsa jut!

Farkas Sándor.

TÁRCZA.

Legyen világosság!

2.

I. Mózes 1. 3.

És jött ezek nyomában Genf lelkes reformátora, *Kálvin* és utánna a többi.

És midőn a fejsze a fa gyökerére vettetett, a hatalmas Róma megrémülve tusakodék, hogy mit lehetne tenni ez ellen. De most már nem volt mit tenni, nem lehetett oly könnyen elfogatni őket és megégettetni, mint Husz Jánost és társait, mert most a reformátorok körül már egész népek, országok, fejedelmek állanak védelmezve őket... Nem volt egyéb hátra, mint ezeket kiirtani. Tehát megkezdődtek a vallásháborúk, meg az irtás, a pusztulás. Ezren meg ezren estek áldozatul s haltak meg a hitért. S e borzasztó vérengzések dacára sem fojthatták el a római hiénák az újraéledt üdvös eszmét. Az igazságnak győznie kellett. A jó ügy diadalát mindenütt véryomok jelzik az emberiség történetében. S a reformációnak is keresztül kellett esni a szomorú

véskeresztségen. De a küzdelemből annál inkább megtisztulva, annál fényesebben, dicsőségesebben került ki. A reformáció volt azon erő, mely föl-szabadította az emberiséget a római pápaság mindenható hatalma alól.

A reformáció kezdetétől a mai napig soha meg nem szűnt Róma, ujabban meg ujabban kérdés tárgyává tenni létezési jogunkat. S a reánk szórt vádak és kárhoztatások célja nem egyéb, mint egy nagy zavart idézni elő az állami és társadalmi viszonyokban.

S protestáns öntudatunkra hivatkozva, mit felelhetünk ezen vádakra Romának?

»Erős támadások ostromaival, hosszú és véres harcok küzdelmeivel kellett megvívnia protestáns anyaszentegyházunknak, az idő hosszú során keresztül, a miket ti vádolók, ti intéztetek ellene és a melyeknek célja volt elnyomni, letiporni, megsemmisíteni azt; de ime, nem ti győztetek! A pápa áldotta meg azt a kardot, a melyet az ellenünk küldött sereg fővezére vett a kezébe; de ime a kard éle megtörött a protestáns népek lelkesültségének kemény szirtkővé és a csatából mi jöttünk ki győztesen. Daczára jezsuitáitoknak, a szomorú és szégyenletes emlékü inquisitionnak; daczára a kitiltó és kiátkozó rendeleteknek da-

A mi egyházunk.

4.

A magyarországi református egyházban a *Geleji Katona*-féle kánon, hasonló szép utasításokat ad a presbitereknek. »A presbitereket, az evangéliumi hitű népeknél választás útján állítják hivatalba, olyanokra ruházva e tisztet, kik igaz hitűek, fedhetetlenek, egy feleségűek, nem engedetlenek, kiknek nevéhez bűn és szégyen nem tapad, akik nyíltak, komolyak, tekintélylyel bírnak, nem indulatosak, hanem önmagukon uralkodni tudók, a kik magukban tartják a szót és nem fecsegők, a kiket foglalkozásuk nem tart távol a háztól, hanem otthon ülők.

»A presbiterek kötelessége, hogy a gyülekezet összes tagjainak élete és magaviselete felett, szorgalmasan örködjének, a féktelenkedőket intésék, ha szükség, ezeknek ügyét a lelkipásztor és az egész presbiterium elé vigyék, hogy »kik az egész egyházközséget képviselik«, a hiba nagysága szerint őket nyilvánosan megintsék, megdorgálják, az urvacsorától eltiltsák, sőt az egyházból kirekesszék.«

»Ugyancsak a presbiterek feladata a *vagyon*i ügyek intézése és gondozása, valamint a szegények gondviselése és az egyházi épületek: templom, iskola, papilak, temető felügyelete és jó karban tartása.«

Az ős keresztyén egyházakban és a reformáció korabeli egyházakban igen nevezetes tisztesség volt a *diákonusság*, vagyis a szegények, árvák és ügyefogyottakra való felügyelet. Ezen intézményt a keresztyén vallás szelleme követelte meg és hozta létre. Mert a ker. vallás nem csu-

pán a hitnek, hanem a *szeretetnek* is forrása lévén: a ker. egyház feladata sem lehet csupán az, hogy az örök élet üdve s boldogságának legyen előkészítője, hanem inkább az, hogy az Isten végtelen szeretetének áldásait e földön mindenüvé elvigye s mindenkivel éreztesse. E magasztos cél munkálására voltak hivatva a *diákonusok* és *diákonissák*. Amazok a férfi, ezek a női betegek, szegények és szenvedők körül gyakorolták a szeretet munkáját.

A genfi egyházban igen kifejtett volt ezen intézmény. Nálunk a reformáció első századaiban szintén ismertebb volt, mint ma. Ámbár Geleji-féle kánon ezt a munkát *már az egyházfiakra ruházta* (Dr. Bartók. i. m. 110. l.), a kikeről még a következőket mondja: »Az egyházfiak kötelessége istentisztelet alkalmával a templom ajtaját kinyitani és bezárni; a templomot tisztán tartani, az urasztalát megteríteni, a klenodiumokat gondozni, az egyház ládjában őrizni; a harangozót felügyelni, a harangokra és toronyra gondot viselni, a persely pénzt és a harangozási díjakat s más jövedelmeket is beszedni, s azokat a lelkész tudatával, a kijelölt célra fordítani és azokról elszámolni.«

Szólhatnánk még az egyházközség *egy*es tagjainak jogairól és kötelességeiről: de különösen a jogokról már általánosan szólottunk, midőn jeleztük, hogy minden jognak forrása a gyülekezet, tehát a hitek egyeteme. Mi a kötelességet illeti, ez nem más, mint az, hogy *az egyetemes papság* magasztos elvénél fogva, minden tagja az egyháznak legyen az istenországának hű és buzgó munkása. Az pedig csak úgy lehet, ha lelkében felébredt és öntudatosan *él a hit*. Hit nélkül az egyházat megerősíteni, építeni nem lehet. Az egy-

czára a hosszú, kinos elnyomatásnak midőn a hatalom és erő minden fegyvere elő volt szedve ellenünk: áll ma is és állani fog örökké protestáns anyaszentegyházunk, védve Istennek csodálatos ereje által.

Megkereszteljük mi is gyermekeinket, mint ti. Eltemetjük halottainkat a hitnek, az evangéliumnak épen azon vigaszával, a feltámadásnak ugyanazon reményével, mint ti. És az emberi szívnek sokszor kiaszott, kopár, terméketlen földjét megtermékenyíteni igyekszünk az evangélium meg-elevenítő vizével, mint ti. A cél a hová törek-szünk ugyanaz, a hová ti is igyekeztek, sőt maga az eszköz is ugyan az, csak az ut nem egy. Ez a mi feleletünk.

Mi senkit sem kárhoztatunk, senkit ki nem átkozunk hitéért. Tiszteljük az egyéni meggyőződést minden nyilatkozataiban, s azt valljuk, hogy az üdvösségre vezető ut egyik keresztyén felekezet előtt sincs elzárva, mivel az üdvösség nincsen kizárólagos birtokába adva sem a rómainak, sem a wittenberginek. Azonban mig mi ez elveket nyíltan valljuk, mig mi a békesség lobogóját tartjuk kezünkben s hirdetjük, hogy »egy a mi mes-terünk!« hogy Isten előtt nincsen személyválogatás, mert minden nemzettség kedves előtte, a ki

jót cselekszik mig mi katolikus testvéreinket Jézus Krisztusnak eme szavaival köszöntjük: »bé-kesség tinéktek!« és a békét valóban fenntartani igyekszünk velők, mert erős meggyőződésünk az, hogy az Istennel való békességre vezet az az ut is, a melyen ők haladnak, addig a katolikus egyház nagyjai, onnan Rómából, a szeretetlenség, a gyűlölet magvait hintegetik a világ minden tájai felé, a keresztyénséget szétválasztó, a testvériség lánczait elszaggató hitcikkeket kovácsolnak, hadat izenve a korszellemnek, a szabad gondolkodásnak, a vallás- és sajtó-szabadságnak, a józan felvilágosodásnak és mindennek, a mit a modern társadalom nehéz küzdelmek árán vívott ki...

És mi lennék-e mégis a békétlenség magvainak hintegetői? A reformációt s a protestantismust terheli-e a vád azokért a zavarokért, a melyek az egyház s társadalom békéjét itt is, ott is oly gyakran feldulják? A protestáns államok nyujtanak-e fészket a szociálistáknak, a kommunistáknak, a nihilistáknak? S azokban talál-e buja talajra az a veszedelmes áramlat, a mely esküdt ellensége minden fennálló vallási és társadalmi rendnek, minden nemesebb irányu intézménynek és pusztító harcra készül a mai társadalom ellen? De jön egy nap, — bizonyára jönni fog, — a mikor Isten széke elébe állítatunk

házi estélyek és egyházi értekezletek is éppen arra a célra irányulnak, hogy a református hit-tudatot, egyházunk minden tagjának lelkében, föl-ébresszék és gyümölesztessek.

A munkálkodásra itt mindenkinek szabad-tere nyílik, mert, mint az elmondottakból látható: egyházunk az igazi, szabad egyház. Jövője pedig csupán annak az egyháznak van, mely a szabad-ság szellemét nemcsak hitcikkeiben és belszer-vezetében ápolja, hanem azt az életben is törek-szik megvalósítani. Erre különösen nagy szükség van, mert ma a tudomány, a művészet, az ipar, a kereskedelem szabadságra törekszik. Az egyes egyének és a népek életét a szabadság rugója mozgatja. *Ez elöl az egyházak sem zárkozhatnak el.* Református egyházunk minden időben erős vára volt a lelki szabadságnak. Midőn a hitsza-badságért küzdött: védte, oltalmazta a polgári szabadságot is. Egyedül a protestáns egyházak vannak arra hivatva, hogy valamely állam életé-ben, *nemzeti egyházakká* legyenek, mert csupán ezeknek szervezete követeli meg, hogy templom-ban, iskolában az isten igéje a nemzet anyanyel-vén hirdettessék. A protestáns egyházaknak s ezek sorában az evang. szerint reformált magyar egyháznak is tehát a jövőt illetőleg, igen nagy feladata van. Ez a feladat abban áll: hogy a Krisztus által *egyéni*leg, minden embert *hitében szabaddá* tegyen s az egyéni hitszabadság dia-dalra juttatásával, megteremtse a magyar nemzet függetlenségét. Vegyünk részt mindnyájan ebben a munkában, mert erre hazánknak igen nagy szüksége van!

(Vége.)

Vajda Ferencz.

mindnyájan s jaj lesz annak, a ki megméretvén, könnyűnek fog találatni.

Ime keresztyén testvéreim! Annyi szenvedés és viszontagság után végre ismét a helyre-állított régi hitben tisztelhetjük Istenünket.

Most már tiszta evangéliumi világosságában áll előttünk a szeretet vallása. Tisztán láthatjuk rendeltetésünket, pályánkat és célunkat. Most már csak haladnunk kell a Krisztus által meg-nyitott s a reformátorok által újra megvilágosított uton, mely üdvösségre vezet.

S ez annyit szenvedett valláshoz ragaszkod-junk hiven, maradjunk mindvégig állhatatosak abban.

És e világos hitben élve: Istent tiszteljük lélekben és igazságban, szent és fedhetetlen éle-tünk által. Ez legyen a mi legfőbb gondunk, örömünk és kötelességünk mindörökké!

(Vége.)

Várady Albert.

Isten igéje.

— Megelégedés. —

Tim. VI. 6. 7. 8

Nehéz napokat élünk e jelen való világban. — Meghozta számunkra a XX-ik század ugyan az előrehaladás, az anyagi és szellemi biztos gya-rapodás feltételeit, és mi mégis szüntelen csak panaszolunk. Ki tudná mind megnevezni azokat a nehéz érzéseket, melyek annyiszor megzavar-ják sőt egészen elrabolják sziveink nyugalma-t? ... Ifju és öreg, szegény és gazdag, tudatlan és tu-dós egyaránt elégedetlenek az idők mostani járá-sával. Valami hiányzik tehát, a mit még nem *ho-zott* el a »haladás százada« sem, vagy ellenke-zőleg éppen *ez vitte el* tőlünk. Neve: megelége-dés. Nevéről ismerjük hát, de nincs állandó lako-zása szivünkben. Ugy élünk úgy gondolkozunk, mintha nem is ránk vonatkoznék ez apostoli in-tés: »Bizonyára pedig nagy kereskedés az isteni szolgálat az elégséggel.« Megszivelésre méltó ta-nács ez nemcsak az ifju Timótheusoknak, kik az Ur oltára körül forgolódnak és onnan élnek, ha-nem az egész »szent népnek királyi papságának« is. Mert habár a világgal való elégedetlenséget a gyarló emberi szivekből teljesen kiirtani sohasem lehet, de mérsékelni, kevesbiteni mindig lehet. Hogyan? Ezt mondja meg világosan az apostol midőn a földi jók tulságos szerelmét *azért* hibáz-tatja, »mert semmit nem hoztunk e világra, két-ség nélkül semmit ki sem vihetünk.« Ki tudok békülni ezzel a gondolattal, — szól a mai em-ber, — de hogyan tudja ama másikkal: »Hogyha pedig eledelünk és ruházatunk vagyon, azokkal megelégedjünk«?!

Bizony nehezen érthető beszéd ez, mivel a »kevés és szerény« igényeken túl vagyunk. S míg ha *hisszük* is, hogy semmit e világból ki nem vihetünk, úgy is ragaszkodunk nagyon a sokhoz. És ebben van minden nyughatatlansá-gunknak, békétlenkedésünknek tápláló forrása. És ezt kellene ellensúlyoznunk amaz élő vizekkel, melyeket a bibliából merithetünk.

Minden bajainkban, ha kikérvök a vallás tanácsát: nemde több békességnek és bátorság-nak jutnánk birtokába?

A Szentírás lapjai mindenki előtt nyitva ál-lanak és nem fordulhatnak elő életünknek oly kiváltságos körülményei, a melyekre azokban hasz-nos utbaigazítást ne találhatnánk. Ha bővölködünk földi javakban, avagy ha szükölködünk azokban, ha örvendezésre vagy bánkódásra vagyunk hi-vatva, ha vezéri vagy közkatonai szereplés előtt állunk: egyedül csak a Bibliából tudhatjuk miként cselekedjünk. Ez az élet könyve! Ebből meritet-tek mindenkori az emberiség legjobbjai, nagyjai földi küzdelmeikhez az erőt és lelkesedést. Ebben keresték a nagy szenvedők, az elnyomottak a megnyugtató vigasztalást. Ebből tanulták meg minden sorsu és rangu emberek, hogy a mit bir-nak, azt miként kell megbecsülni és a mit még nem bírnak azokhoz milyek eszközök utján, hozzá

jutni. Nagy nyugtalanság, elégedetlenség, egyházi és társadalmi rend felbomlás csak ott mutatkozik, hol meggyengül a szivekben a vallásos érzés, hol az örök Igazság élő kutfejéhez — Istenhez — mind közelebb jutni nem igyekeznek az emberek.

Egy Istenben bizó sőt szerető szívből nem verhet mély gyökeret az elégedetlenség. Oly tisztán ragyog abban az örökjóságú Istennek képe, oly erős abban a tüdő reménység érzése, hogy az a sorsnak minden fordulatai között biztosítani képes csendes megelégedését.

Próbáljuk meg, keresztyének foglalkozni minél többet a lelki dolgokkal. Keressük meg a kiellenek látszó pusztaságokban is Istennek jelenlétét, mit Jákob és megérezzük szabadító kegyelmét, elvesszük, még maradékainkra is kiterjedő áldásait. A sokféle világi foglalkozásaink között se feledkezzünk meg: »az egy szükséges dologról.« Az Istent féljük és szent parancsolatait tartjuk meg. Így száll szíveinkbe a megelégedés, így őrzi ott meg állandóan Istennek szerető keze.

Mester János.

Hazai krónika

— 1905. nov. 9. —

Főispánok. Ma nap-ság semmi egyébről nem esik annyi szó, mint a főispánokról. Különösen pedig az ujjonnan kinevezett főispánok a beszéd tárgyai. A Fejérváry-kormány ugyanis az elmesztett vagy lemondott főispánok helyébe újakat nevezett ki. A vármegyék nem akarják az új főispánokat elfogadni, beiktatni és tőlük az esküt bevenni. Pedig a törvényszerint, működésüket addig nem kezdhetik meg, míg esküt nem tettek. A főispánok tüzőn-vizen esküdni akarnak. Csak-hogy nehezen megy. Sok helyen valóságos harc fejlődik ki a főispánok hívei és a megyebizottsági tagok között. A *Kolozsmegyei* főispánt, gróf Teleky Lászlót záptojásokkal, tintatartóval, székekkel dobálták meg. Az esküt óriási zajban egy papírról olvasta fel és aztán kimenekült a teremből. *Kolozsvár* városa ugyanőt be sem keresztelte eskü tenni. A gyűlést elnapolták. *Kassán* a főispán ir. dáját befalazták. *Budapest* az ajtókat és a közgyűlési termet lepecsételték. *Szatmáron* hivatalosan jelent meg a főispán a közgyűlési te-

remben és egy papírról olvasni kezdte az esküt, mire a főjegyző bezárta a gyűlést. *Aradon* is nagy nehézséggel tett esküt az új főispán, még a tulajdon édes testvére is ellene volt. Szomorú állapotok!

Császári biztosok. Híre jár, hogy a vármegyék élére, mint a Bach-korszakban, császári biztosokat neveznek ki. Ez a hír azonban, talán még igen korai.

Krónikás.

Világkrónika.

Véres zavargások Ausztriában. Napok óta egész Ausztriában zajos népgyűléseken követelik

az osztrák szociálisták az általános választói jogot. Az osztrák császárváros volt elsősorban színhelye a politikai tüntetéseknek s már itt is véres összecsapások voltak a rendőrök és a tömeg között. Ugyanekkor Prágában és Csehország különböző városaiban törtek ki a nagyobb

arányú zavargások, amelyek az utóbbi napokban véres utcái harcokká fajultak, főleg Prágában. A kivényelt katonaság és rendőrség még jobban elmérgesítette a helyzetet. A rendőrségtöbbször a tüntető diákok s a nép közé lőtt, a mely azonban erőlyesen ellentállt s több ízben inzultálta a katonaságot. A suhanczok a város több helyén torlaszokat emeltek s úgy lövöldöztek a katonaságra. A helyőrséget

RABSZOLGAVÁSÁR MAROKKÓBAN.

megerősítették. Az egyetemen, valamint a középiskolákban beszüntették az előadásokat. A prágai helytartó erőlyes hangú parancsot adott ki, amelyben nyugalomra inti a zavargókat. Számos tüntetőt letartóztattak. Prágában, ha az utcái harcoknak rövidesen vége nem szakad, ki fogják hirtetni statáriumot.

Oroszországban a czár egy szózatot bocsátott ki a néphez, melyben azt igéri, hogy teljes szabadságot ad. Igéri a polgári, vallási, gyülekezési és a sajtószabadságot. A nép azonban nem hisz az ígéretnak és a zavargások tovább folynak. Némely helyeken a zsidókat is nagyon üldözik.

A spanyol király látogatást tesz e hóban a berlini és a bécsi udvarban. Mindkét helyen királyi módon fogadják az ifjú spanyol királyt.

Egyházi élet.

Az udvarhelyi ref. egyházmegye nov. 8-án délelőtt 9 órán kezdődőleg tartotta meg évi rendes közgyűlését Székelyudvarhelyen. A tagok, egyháziak és világiak igen szép számban jelentek meg. A tanácskozást megelőzőleg Péter Károly esperes imádkozott, s a megnyitót is ő mondta. A gyűlés legfőbb tárgyát az esperesi jelentés képezte, melyből meggyőződött a közgyűlés, hogy minden egyház ügye pontos kezelés és ellenőrzés alatt van. A hol hiányok mutatkoztak, ott az egyházmegyei hatóság intézkedett, hogy a bajok orvosoltassanak. A szegények és árvák gondozása azonban csak a székelyudvarhelyi egyházban gyakoroltatik rendszeresen. Intézkedés történt, hogy ez a nemes keresztyén munka mindenütt megkezdődjék. Jelentést tettek még a jegyző, a tanács működéséről; a pénztáros és számvevő a vagyoni ügyekről; a tanügyi előadó, a tanítás állapotáról. Mindenik jelentést elfogadta a közgyűlés. Több apró belügy elintézése és segélykérvények tárgyalása következett ezután, mire a gyűlés véget ért. A kibővített egyházmegyei tanácsba, papi tanácsbírónak Vajda Ferenczet és Baczó Lajost, a tanítók részéről Péter Gergelyt választották be.

Diakonisa a Szeretetházban. Szeretetházunkban a növendék megszorodott számához s ahhoz a gyakorlati célhoz mérten, hogy a modern nyelveket tanulni akarók gyakorlati beszélgetések során haladjanak e nyelvek ismeretében, egy új nyelvmesternői állás szerveztetett, melyre a budapesti »Filadelfia« diakonissza-képző vezetőségével való megállapodás szerint »Gábrilla testvér« alkalmaztatott, ki e hó 1-én foglalta el állomását, a Filadelfia vezetője Biberauer Richárd ref. lelkész kíséretében érkezvén ode. A növendékek kedves meglepetést készítettek ez alkalomra. Az új nevelőnő tiszteletére s a távozó ápolónő bucsuztatására kedves ünnepélyt rendeztek, melyen ének- és zongoraszámon kívül Sylvester Irma köszöntötte a növendékek nevében az érkezőt, Berde Amália bucsuztatta a távozót igen kedves beszédekkel. Ezek válasza után Sárkány Lajos dr. biztatta a növendékeket a keblit-tanács nevében egyházas, vallásos érzületre, családi szeretetben való életre. Az új ápolónőül Deák Irma, a szederjesi pap unokája, volt bikkfalvi kántorunk leánya választatott meg, ki szintén a napokban foglalja el állását. A Szeretetház személyi változásai, melyek nemsokára az igazgatóváltozással is szaporodnak, sok gondot okoznak a keblitanácsnak. Reméljük, hogy a mostani változások is csak előnyére lesznek az oly féltve gondozott intézetnek. Különösen sokat várunk az új diakonissza személyétől és működésétől. Ő az első fecske Erdélyben. Vajha ne csak fekete egyenruhája s fehér főkötője által tűnne fel nálunk, hanem hivatásának is minél több hivatást szerezne, hogy nemsokára Szeretetházunk megbővíthessen egy »Diakonissza-képzővel« is. Erre kedves egyénisége sok reményt nyújt. Adja Isten áldását működésére!

Reformáció-émlékünnepély Brassóban. A brassói ev. ref. egyházközség, mint minden évben, úgy most is, október hó 29-ikén lélekemelő módon s követendő példaképen tartotta meg a reformáció emlékünnepélyét.

Reggel tíz órakor vette kezdetét a rendes Istentisztelet, a midőn is Péchy Árpád rendes lelkész végezte a szolgálatot, s magasztos, lelkesítő egyházi beszédében megkapó szavakkal ecsetelte e nap fontosságát mind a protestántizmust, mind a »magyarság«-ot illetőleg. — A rendes Istentisztelet végeztével a ref. ifjuság ünnepélye kezdődött meg a templomban a gyülekezet előtt Freund Rezső által elmondott »Fohász«-szal. Majd Nagy Gyula szavalta el dr. Kovács »Templomban« cz. hatásos költeményét. Ezután az ifj. férfikar Luther énekét: »Erős várunk nekünk az Isten« énekelte el. Ezt Gregus »Ünnepi ódá«-ja követte Makoldy József által szép csengő, megható hangon előadva. Erre Beethoven Op. 12. 2 ik Szónátájából az »Andante«-t Khély Endre játszta hegedűn orgona kísérettel. Ezután »Magyarország« című társas szavallatot adták elő: Koós Ernő, Freund Rezső, Kóty Lajos, Kiss Zsigmond, Nagy Gyula és Vass Ferencz növendékek. E költemény hatását csak fokozta az ifj. vegyeskar vallásos ihlettel előadott éneke: »Isten a magas égben.« Majd Ravasz László: »Luther éjszakájá«-t hallottuk Koós Ernő által a meggyőződés erős hangján elszavalni. Erre egy kedves jelenet következett: A középiskolák ref. növendékei az urasztala körül sorakoztak, hol Péchy Árpád lelkész meleg hangu, buzdító szavak kíséretében vallásos iratokot osztott ki közöttük. Az igen szép számban megjelent gyülekezet a Hymnus hangjai után bizonyosan jól eső érzéssel, fenkölt gondolatokkal, s a jövőbe vetett erős bizalommal oszlott széjjel.

Este 8 órakor folytatódott az ünnepély az iparegylet nagytermében, a »Szeretevendégség« megterített asztalánál. Az egyháztanács ezen valóban üdvös rendelkezése, hogy mily nagy horderejű, az nem szorul bizonyításra. Mert az atyafiak, kik ily nagy városban részint a távolság, részint a foglalkozások megoszlása folytán évente alig-alig találkoznak: e szeretet vendégség alkalomával mind összejöhetnek s ezen kedves, családi jellegű összejövetelen egymással megismerkedvén, nemcsak az atyafiságos szeretet érzésével eltelve, de a szebbnél szebb pohárköszöntők-ből meritett tanulságos ismeretekkel s hitbeli megerősődéssel távozhatnak el onnan. — Most is igen nagy számu közönség jelent meg, férfi és nő, az atyafiak közül a társadalom minden rétegéből. Az első pohárköszöntőt Péchy Árpád lelkész mondotta főtiszteletű dr. Bartók György püspök öméltóságára, kinek dr. Gencsy Endre tisztb. főgondnok ur indítványára üdvözlő távirat küldetett. Meglepetés számba ment ezután nevezett tisztb. főgondnok urnak a reformációról tartott szép felolvasása. Több pohárköszöntő hangzott el azután az egyetemes kálvinista egyházra, a brassói gyülekezetre, egyháztanácsra, a hazára stb. a testvér prot. magyar luth. egyházra s annak

megjelent tagjaira, melyért dr. Hantz Mihály megyei főorvos, a luth. egyház főgondnoka mondott köszönetet s éltette Péchy Árpád lelkészt. E kedves estélyről a kedélyes atyafiak az éj késő óráiban tértek haza. A reformáció tulajdonképeni évforduló napján, 31-én d. e. 10 órakor pedig külön ifjusági Istentisztelet tartatott az összes ref. vallásu növendékek részvételével, amidőn Dengel Géza segédlelkész végezte a szolgálatot. V. L.

A parokhiáról.

— Előkészület az urvacsorához —

Pap. Kurátor uram, egy kis panaszom van magára. A mult vasárnap volt urvacsora osztás és én nem láttam, hogy maga urvacsorát vett volna. Máskor nem igen szokott elmaradni, s tudom is, hogy Kurátor uramnál *lelki szükség* az urvacsora vétel. Bizonyosan valami különös oka lehetett, hogy most nem élt az uri szentvacsorával.

Kurátor. Eléggé szégyenlem a dolgot, tiszteletes uram, hogy ugy esett, de bizony megesett és én nagy szívfájdalommal mondom, nem járulhatam az urnak szent asztalához.

Pap. Mi történt? mondja csak.

Kurátor. Még a nagy hét csütörtök reggelén is templomban voltam. Aztán, hogy az áldott templomból kijöttem, az erdőre mentünk a fiammal. S mikor megérkezünk, mit látok? Azt, hogy Végh Ferkő Pista az én erdőből levágott egy jó nagy szál fát. Ebből aztán összeszólalkoztunk, s ha tán a fiam meg nem fog, a szónál még több is lesz.

Pap. Az esemény, mely Kurátor urammal megtörtént, nem mondhatnám, hogy keresztyénekhez illő dolog volt, s különösen a Végh cselekedete ütközik a jó Isten parancsolataiba és a világ törvényeibe. Cselekedeteinek mindenki elveszi jutalmát: Istentől és e világtól is. De hát még mind nem értettem meg, hogy Kurátor uram miért maradt el az urasztalától.

Kurátor. Azt jól tudja tiszteletes uram, hogy az urvacsora vétel milyen nagy dolog. Az urvacsorában, ha igaz hittel vesszük: lélekben az Ur Jézussal egyesülünk. Én pedig *a templomba se járhattam rendesen, s emellett veszekedtem is*, így tehát nem mehettam urvacsora venni.

Pap. Most már értem, hogy miféle aggodalma volt, a miért nem járult az Ur asztalához. Igaza van Kurátor uramnak. Az Ur asztalához *tiszta szívvel, bűnbánó lélekkel kell járulni*, mert csak így részesülhetünk bűneink bocsánatába. De azt veszem észre, hogy az *előkészülettel*, s éppen a *bűnbánattal* nincsen egészen tisztában. Vagyis a bűnbánatot nem egészen a Krisztus tanítása szerint gyakorolja. Kurátor uram, ugyanis ugy gondolkozik, hogy akkor készül el illendően az urasztalához, *ha egész héten templomba jár*. Pedig a dolog nem egészen ugy áll. *A templomba járás éppen az igaz bűnbánatnak a gyümölcse.*

Mielőtt templomba jött volna, már megbánta bűneit és megtért. Ugyanis, a megtérés nincsen időhöz kötve. Sokszor egy perc alatt is megtér a bűnös ember és akkor hűségesen jár templomba, nemcsak bűnbánati héten, hanem máskor is. Ez az igaz keresztyén tanítás. De az már pápistás felfogás, hogy valaki egy hétig vezekeljen a templomba járással és *azt higye*, hogy *ezért* bocsássa meg Isten az ő bűneit. Ez éppen annyi, mint mikor a pápista pap hét *»Miatyánkat«* szab ki, s aztán kész a bűnbocsánat. Ez által nem a templomba járásról akarom lebeszélni, csupán a heljes utat mutatom meg. Azért ha ezután vagy egy bűnbánati napon dolgai miatt nem jöhet templomba: az urasztaltól ne maradjon el. Mert ha igazán hisz a Krisztusba és a jó Istennek bűneit megvallja: az irgalmas Isten azokat meg is fogja bocsátani, az ő szent fia érdeméért. Ezt az örvendetes biztatást pedig az Urasztalnál fogja meghallani.

Kurátor. Köszönöm a tanítást. Igérem, hogy aként cselekszem.

Paulus.

Könyvesház.

Protestáns Árvaházi Képes Naptár., az 1906 évre. Szerkeszti *Kenessey Béla*. Ára 60 fill. Kapható *Hornyánszky* Viktor könyvkereskedésében, Budapest, Akadémia épület. Olvasóink már ismerik ezt a gondosan szerkesztett, jó olvasmányokkal, hasznos ismeretekkel, teljes református naptárt. Szívesen ajánljuk azért ujólag is olvasóink figyelmébe annival inkább, mert az erdélyi részekben eladott példányok tiszta jövedelme a kolozsvári szeretetház javára fordítatik. A kiadó lelkészeknek és más buzgó hiveknek szívesen küld bizományba elárusítás végett, ha hozzá fordulnak. (Székelyudvarhelyen a lelkésznél kapható).

Borongás. Költemények. Irta: *Farkas Sándor*, sarmasági ref. pap. Kapható szerzőnél. Ára? *Farkas Sándornak* is gyakran jelent meg lapunkban egy-egy szép vallásos költeménye. A jelen kötet is ilyen vallásos, hazafias és más vegyes tartalmu versekből van össze állítva. A hazafias darabok szavalásra nagyon alkalmasak. Verskedvelő emberek igen jól elszórakozhatnak a szép versek olvasásában. Mai számunkban mutatványul olvasható a *Feltámadás* című szép vers.

Mai képünkhöz.

Rabszolgavásár Marokkóban. Hogy mennyire hátra van még Marokkó civilizáció dolgában, bizonyítja az a körülmény, hogy ott még most is divatos a *rabszolgavásár*. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, midőn a vásárbíró megvizsgálja a vásárra kiállított rabszolgákat, hogy megfelelnek-e az általános szabályoknak, hogy eladhatók-e? A

keresztyén vallás terjesztői ott is fáradoznak, hogy a népeket felszabadítsák a rabszolgaság alól. Csak eljő talán az istenországa, melyért naponként imádkozunk — hozzánk is, meg a rabszolga népek közé is.

Vegyes hírek.

Olvasóinkhoz. A folyó évről még mindig igen sok hátralék van künn. Szívesen felkérjük hátralékos előfizetőinket, hogy tartozásaikat rendezzék. Az év vége közelget és nekünk is eleget kell tenni kötelezettségeinknek. Mutatványszámokat terjesztés céljából, bárkinek szívesen küldünk, ha eziránt megkeresnek.

Kossuth Ferencz betegsége. A függetlenségi 48-as párt vezére, Kossuth Ferencz néhány nap óta, heves csuzos fájdalmakban betegen fekszik. Állapota azonban már javuló félben van, úgyhogy nem sokára a nemzeti küzdelem élére állhat. *Apponyi* Albertől azt írják egyes lapok, hogy közelebbről Angolországba utazik és angol nyelven előadásokat tart a nemzeti küzdelemről.

Magyar ifjak látogatása Lembergben. Nem régiben számos lengyel diák látogatott volt el hazánkba. A magyar diákok megígérték, hogy viszonzni fogják a látogatást. A múlt vasárnap érkezett Lembergbe a magyar diákok egy kis csoportja Budapestről. Tiszteletükre délelőtt a műegyetem aulájában előadás volt, amelyen a főiskolai tanárok, a város képviselői és számos lengyel diák vett részt. Kölcsönös rokonszenv nyilvánítása közt több beszédet mondtak. Délután a magyar diákok megkoszorúzták Mickievicz költő emléksobrát és résztvettek a lengyel nemzeti színház előadásán, azután lakoma volt. Hétfőn a lövészegyesület termeiben ebéd volt mire a diákok visszautaztak Budapestre.

Dohánycsempészet nagyban. A nagyváradi rendőrség nagy dohánycsempészsnek jött a nyomára. Nagy József érkeserői gazda a vámon egy párnakkal megrakott kocsival jött be, mintha beteget hozna. A finánczoknak gyanusnak tűnően fel a kocsit, felszólították, hogy álljon meg, de Nagy József elvágtatott, a rendőrök utána. A beteg utközben leugrott a kocsiról, míg a kocsit a városban elfogták és 400 kiló dohányt találtak rajta, mit Szatmárról hoztak. A csempészt valószínűleg egy bünszövetkezet követte el, mindig betegszállítás ürügyével, s a dohányt állandó vevőknél értékesítették, kiket ezután nyomoznak ki.

Nyári zivatar novemberben. Bihar vármegye több részében valóságos nyári zivatar volt. Székelyhidon nagy menydörgés és villámlás közben záporosó szakadt, majd egy negyedóraig borsó nagyságu jég esett, a melyet lepátolni lehetett. A zivatar után gyönyörű szivárvány tünt fel az égen, akár csak nyár derekán. — Kismarján pusztító felhőszakadás volt, zuhogó jégesővel. A villám a község közepén egy házba beütött, több élő fát szilánkokká hasított. Grünstein Ede

kereskedő a villámcsapástól eszméletlenül terült el a földön. — Érszelindről is nagy égi háborút jelentenek, ott mogyorónagyságu jég eset csaknem negyedóra hosszúig, s azután szép szivárvány ragyogot fel a sötét felhőkön. — Nagy-Tót-Faluban a villám Hermann Flóra 18 éves leányt agyonsujtotta.

Jobb ma egy veréb . . . A régi intő példabeszédnek ad igazat Lökössházy Ferencz nagyváradi törvényszéki szolga, a ki Amerikában elhunyt nagybátyja után 60 milliót örökölt. A rengeteg örökség várományosa azóta egymásután kapja az ajánlatokat azoktól, a kik az amerikai milliókat meg akarják tőle vásárolni. Ezen ajánlatok között legcsábítóbb a Szabó Gyula nyugalmazott őrnagyé, a ki 20 000 forintot ajánlott föl, ha Lökössházy átengedi neki a millióit. A szolga nagyon megörült ezen ajánlatnak és felutazott Budapestre, hogy megkösse a szerződést, s átvegye a pénzt, mert hát úgy tartja, hogy jobb ma biztos 20.000 forint, mint holnap bizonytalan 60 millió.

A czenkhegyi Árpád-szoborról. A brassói millenáris emlékművet alávaló gazficzkók annyira megrongálták, hogy az emlékmű alapos tatarozása vált szükségessé. E napokban készültek el az Árpád-szobor letört balkezének és pajzsának helyreállításával. A mikor az e célból összeállított állványokat szétszették, a homokkőből készült szobor különböző részein lövésektől eredő kiptogzásokat találtak, a mi a szándékos megrongálást kétségtelenné teszi. Brassó város rendőrségének hazafias kötelessége arról gondoskodni, hogy a jövőben hasonló merényletek elő ne forduljanak, hiszen föl se tehető, hogy a czenkhegyi sántányok s ültetvények minden felügyelet nélkül hagyassanak. Vagy az odarendelt őrt éppen csak az Árpád-szobor irányában lepi meg az időközi farkassötétség?

A lábművész. Berliaben egy kéznélküli fiatal leány produkálja magát ezidőszerint a Castans-panoptikumban. A kis Valee tizennégy esztendő, francia származású leány, karok nélkül született és ennélfogva minden munkát a lábaival végez. A csinos arcú, okos tehetséges gyermek rajzol, zongorázik, kézimunkát végez — a lábaival. Az evésnél is olyan illedeimesen használja a lábait, mint más ember a kezeit. Mondanunk sem kell, hogy a kiss leánynak valóságos csodájára járnak a berliniek. A panoptikum, ahol mutatványait végzi, nap-nap után szorongásig telik meg kíváncsiakkal.

A fölakaszthatatlan ember. Chicagóban egy Robert Gardiner nevű ember, akit akasztófára ítéltek, mert megölte a menyasszonyát, el fogja kerülni ezt a büntetést. Még pedig nem kegyelem útján, hanem egyszerűen azért, mert fizikailag lehetetlen őt felakasztani. Az orvosok, aki megvizsgálták, megállapították, hogy a nyaka körül valami csontképződmény van, amely győzelmesen ellenáll a hóhér összes köteleinek. Ime, mire jó az ha az embernek csontképződménye van a nyaka körül.